

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาลาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารตำรางานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องและนำเสนอสาระสำคัญตามลำดับดังนี้

1. การสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจ

- 1.1 ความหมายความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจ
- 1.2 จุดประสงค์ของกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจ
- 1.3 กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจ

2. การอ่านเพื่อความเข้าใจ

- 2.1 ความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจ
- 2.2 หลักจิตวิทยาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ
- 2.3 ระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความ ตีความและสรุปใจความสำคัญ
- 2.4 ระดับความสนใจในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน
- 2.5 การประเมินผลความสนใจการอ่าน

3. แผนผังมโนทัศน์ (Mind mapping)

- 3.1 แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่อง
- 3.2 แผนผังมโนทัศน์สรุปความคิด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องในประเทศลาว
- 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย
- 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

1. การสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจ

1.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ

1.1.1 ความหมายของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการจุดประกายการเรียนรู้เพื่อติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่างๆ ดังนั้น ทักษะการอ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ที่ช่วยให้การอ่านได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งแสวงหาความรู้ มีความเข้าใจและติดตามการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ทันทั่วทั้ง นักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้ให้ความหมายของการอ่านต่างกันดังนี้

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2547) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้สารที่เป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความคิดเห็น ที่ผู้เขียนเขียนออกเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้อ่านจะเข้าใจสารได้เพียงไรขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถในการใช้ความคิด

ไนพอล จันทรเพ็ญ (2539) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความหมายต่างๆ ที่ปรากฏแก่ตา ออกมาเป็นความคิด ความเข้าใจเชิงสื่อสาร แล้วผู้อ่านสามารถนำความคิดความเข้าใจนั้น ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้

บันลือ พฤษะวัน (2532) ได้จำแนกความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูด โดยการผสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบนี้ มุ่งให้สะกดตัวผสมคำอ่านเป็นคำ ๆ ไม่สามารถใช้สื่อความโดยการฟังได้ทันที เป็นการอ่านเพื่อการอ่านออก มุ่งให้อ่านหนังสือ

2. การอ่านเป็นความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความโดยการอ่าน หรือฟังผู้อื่นอ่านแล้วรู้เรื่อง เราเรียกว่าอ่านได้ ซึ่งมุ่งให้อ่านแล้วรู้เรื่องสิ่งที่อ่าน

3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้จากผู้เขียน ถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่าอ่านเป็น ผู้อ่านยอมเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลสิ่งที่อ่านด้วย

4. การอ่านเป็นการพัฒนาความคิด โดยที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลายๆด้านเช่น ใช้ การสังเกตจำรูปคำ ใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการแปลความหมายหรือถอดความให้เกิด ความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี โดยวิธีอ่านแบบนี้จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง (กระบวนการ) อาจต้องใช้ความหมายของการอ่านจากข้อ 1,2 และ 3 (หรือไม่จำเป็นต้องครบทั้ง 3 ความหมายก็ได้) แล้วสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านและนำผลของสิ่งที่ได้จากการอ่านมา เป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้เราเรียกว่าอ่านเป็น

ประเทิน มหาจันทร์ (2523) กล่าวว่าความหมายของการอ่านหมายถึงกระบวนการแปล ความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดได้ถูกต้อง ประกอบด้วย การแปลความ การตอบสนอง การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดลำดับภาพของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่ผู้อ่านเห็น

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527) ที่ได้ให้ความหมายของการสอนแบบปฏิบัติการว่า เป็น กระบวนการสอนที่ใช้ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับวัสดุ หรือข้อเท็จจริง โดยการสอบสวน ค้นคว้าและ ทดลอง หรือสังเกต หรือนำไปใช้ ซึ่งอาจจะกระทำเป็นรายบุคคลหรือ เป็นกลุ่มย่อยและ อบรม สนิทบาทและกุศลธิ อองศ์ศิริพร (2524) ได้กล่าวว่า การสอนแบบปฏิบัติการหมายถึง การที่นักเรียน ได้ทำงานเพื่อค้นพบด้วยตนเองภายใต้การแนะนำของครู ซึ่งต่างจากการสอนแบบสาธิต โดยการ สอนแบบปฏิบัติการนักเรียนเป็นผู้กระทำ ส่วนวิธีการสอนแบบสาธิตนั้นครูจะเป็นผู้ทดลองให้ นักเรียนดูโดยอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสาธิตบ้าง และได้แบ่งการสอนแบบปฏิบัติการ ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1.ประเภทที่ใช้ในการทดลอง (experimental type) เป็นการฝึกหัดให้รู้จักหาความรู้โดย การทดลองเป็นสำคัญ ซึ่งนักเรียนจะต้องกระทำหลายๆอย่างเช่น สอบสวนค้นคว้า ทาวิธีการ วิเคราะห์ และแก้ปัญหา

2. ประเภทที่ใช้ในการสังเกต (observation type) เป็นการฝึกหัดให้รู้จักหาความรู้โดย การสังเกตเป็นสำคัญ เช่น ให้ไปชมพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ ดูการสาธิต ตลอดจนทัศนศึกษา

สวนชุตินา สัจจานนท์ (2525) กล่าวว่า การอ่านทำให้เกิดพัฒนาการ ไม่ว่าจะเป็นด้าน สติปัญญา ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรมและการดำเนินชีวิต สดใสสมบูรณ์ ดังนั้น การอ่านจึงหมายถึงการมีชีวิตอยู่ เพราะตราบใดที่โลกไม่หยุดหมุน วิทยาการต่างๆ เจริญงอกงาม มี การค้นคว้า ค้นพบทฤษฎีความรู้ใหม่ๆ ให้ได้เรียนรู้โดยไม่สิ้นสุด ความสำเร็จจากการศึกษาเป็นผล มาจากการอ่าน นอกจากนี้การอ่านยังสร้างจินตนาการ

รูบิน (Rubin, 1961) กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นการตอบสนองของผู้อ่าน 3 ขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1. การอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง จัดเป็นการอ่านขั้นพื้นฐาน เพราะการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียว โดยไม่เน้นการอ่านที่จะนำผู้อ่านไปสู่จุดประสงค์ที่แท้จริงของการอ่าน

ขั้นที่ 2. การอ่านเพื่อเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน จัดเป็นการอ่านขั้นปานกลาง โดยเน้นการอ่านเพื่อเข้าใจเนื้อเรื่องอันก่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน

ขั้นที่ 3. การอ่านที่อ่านแล้วสามารถประสานสิ่งใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมได้ คือผู้อ่านมีความคิดเห็นคล้อยตามหรือขัดแย้งขึ้นในใจ หลังจากการพิจารณาทบทวนสิ่งที่อ่านอย่างละเอียด โดยอาศัยเกณฑ์ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นเครื่องวัด

กู๊ดแมน (Goodman, 1976) กล่าวว่า การอ่านเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิดระหว่างผู้อ่านกับตัวอักษร ผู้อ่านต้องใช้ความคิดเพื่อให้เข้าใจข้อความที่อ่าน

กูเนย์ (Gooney, 1975) ได้ให้ความหมายของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการดังนี้ เป็นการสอนที่จัดให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก หรือเป็นรายบุคคล โดยมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมเป็นคู่มือให้นักเรียนปฏิบัติตาม หลังจากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนสรุปความรู้และกฎเกณฑ์ต่างๆด้วยตนเอง สิ่งที่ใช้ในการสอนแบบปฏิบัติการ ได้แก่ บทเรียนกิจกรรม

ซิดรู (Sidhu, 1975) กล่าวว่า วิธีสอนแบบปฏิบัติการยึดหลักให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำหรือการสังเกต เป็นการนำเอารูปธรรมมาอธิบายนามธรรม และเป็นวิธีสอนให้นักเรียนสามารถค้นพบข้อสรุปด้วยตนเอง

บราวน์ (Brown, 1982) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบปฏิบัติการหมายถึง การสอนโดยผ่านประสบการณ์ตรง จากการใช้วัสดุในการสืบสวนหรือการทดลอง มีทั้งการปฏิบัติหรือการสังเกต สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนได้ทั้งการสอนเป็นกลุ่มย่อยและรายบุคคลซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในปัจจุบัน

จากความหมายการอ่านที่กล่าวมานั้นจึงสรุปได้ว่าการอ่านเป็นการทำความเข้าใจกันระหว่างเนื้อหาของผู้เขียนและผู้อ่านให้มีความเข้าใจตรงกันสิ่งสำคัญผู้อ่านต้องเข้าใจ สามารถ จับใจความ ตีความและสรุปใจความ บทอ่าน

1.1.2. ความสำคัญของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจ

การอ่านนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการแสวงหาความรู้ มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

จินตนา ไบกาซูยี (2536) กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในชีวิตประจำวัน ช่วยให้ชีวิตมีความรู้ พัฒนาความเจริญงอกงามทางสมองและสติปัญญา ยุคนี้เป็นยุคทางการศึกษา คนอ่านหนังสือไม่ออกเหมือนคนตาบอด ไม่รับรู้ความเป็นไปของโลก คนที่อ่านหนังสือเป็นคนที่มีหูตากว้างกว่าคนที่ไม่รู้ข่าวสาร ซึ่งเปรียบเหมือนคนไม่มีจิตวิญญาณ

มาลินี นิมเสมอ (2523) ให้ความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านจะช่วยพัฒนาให้สติปัญญาสูงขึ้น ถ้ารู้จักอ่านอย่างถูกวิธี สามารถวินิจฉัยความถูกต้องของเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์แก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างฉับไว เนื่องจากประสบการณ์จากการอ่านทำให้เข้าใจสถานการณ์ที่เผชิญได้อย่างรวดเร็ว และนำมาแก้ไขเหตุการณ์ได้ท่วงที ช่วยให้ขยายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การอ่านมีความสำคัญเป็นอย่างมากดังนั้นจึงสรุปได้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ทุกสาขาวิชาอาชีพ ผู้เรียนต้องอาศัยทักษะการอ่านในการทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่างๆ เพื่อให้ตนได้รับความรู้และประสบการณ์และความต้องการ
2. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร เราต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นๆ ร่วมกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียนทั้งในด้านการกิจกรรมส่วนตัว และการประกอบอาชีพต่างๆ ในสังคม
3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุงพัฒนาอาชีพหรือกิจการงานที่ตนกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ
4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่างๆ ได้ การอ่านจริงช่วยส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้ประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางทำให้เป็นผู้รอบ เกิดความมั่นใจในการพูดจาปราศรัย และการอภิปรายปัญหาต่างๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง
5. การอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจ เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร นวนิยาย การ์ตูน เป็นการช่วยให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลินได้อีกด้วย การอ่านเรื่องราวในอดีต เช่น ศิลปินกรีก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ ฯลฯ ช่วยให้อุษุขนรู้อนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมไทยและพัฒนาให้

เจริญรุ่งเรืองได้ ผู้อ่านมากจะเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด มีความรู้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนั้น ความสำคัญของการอ่านจึงเป็นหัวใจหลักของการเรียนรู้ทุกๆแขนงอาชีพ

1.2. จุดประสงค์ของกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจ

กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการได้มีผู้กำหนดจุดประสงค์การสอนที่สอดคล้องกันดังนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรงโดยการสังเกตและการทดลอง เพื่อให้ นักเรียนมีประสบการณ์ในการทดลอง ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนสนใจใฝ่เรียนมากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการทดลอง

เดียนวาร์ต การณจนา เกียรติประวัติ (2524) กล่าวว่า

1. เพื่อเรียนรู้ด้านวิธีการ (Learning a technique) โดยครูอาจสาธิตวิธีการเฉพาะอย่างให้ผู้เรียนสังเกตและให้ผู้เรียนทดลองแสดงวิธีการนั้นด้วยตนเอง
2. เพื่อฝึกทักษะ (Practicing a Skill) การปฏิบัติการจะต้องจัดเวลา และสถานที่ให้ผู้เรียนฝึกทักษะให้คล่องแคล่วเพื่อนำไปใช้
3. เพื่ออธิบายหลักการ (Illustrating a Principle) ในสื่อที่ใช้สอนแบบปฏิบัติการเป็นการขยายและยกตัวอย่างการนำไปใช้ ตลอดจนผู้เรียนมีโอกาสนำสิ่งที่เรียน ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ
4. เพื่อรวบรวมข้อมูลและแปลความ (Gather data and gaining) แล้วสรุปผล หรือนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา
5. เพื่อฝึกใช้เครื่องมือ (Learning to use equipment) ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
6. เพื่อฝึกการสร้างสรรค์ (Performing creative work) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2533) ของประเทศไทยได้กำหนดจุดมุ่งหมายการอ่านให้แก่ นักเรียนในระดับชั้นต่างๆดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีความเข้าใจในการอ่าน สามารถจับใจความสำคัญ และตอบคำถามได้ รู้หลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการอ่าน และนำไปใช้ได้ มีนิสัยที่ดีในการอ่าน และรักการอ่าน
2. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่3-4 เพื่อให้มีความรู้หลักเกณฑ์การอ่านและสามารถนำไปใช้อ่านคำใหม่ๆ ได้ มีทักษะการอ่านในใจและการอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง คล่องแคล่วรวดเร็ว สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ใจความสำคัญได้ ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีใน

การอ่าน การใช้พจนานุกรม การเลือก การใช้ การเก็บรักษาหนังสือ และการใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในยามว่าง

3. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่านมีทักษะการอ่านในใจ และอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่วรวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกจากเรื่องราวที่อ่านได้ สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ใจความสำคัญ ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ การใช้พจนานุกรม การเลือก การใช้ การเก็บรักษาหนังสือ และการใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและความเพลิดเพลินในยามว่างและรักการอ่านหนังสือ การใช้มุมหนังสือและการใช้ห้องสมุด

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรได้กำหนดจุดประสงค์ในสอนการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน
2. เพื่อให้มีทักษะการอ่านในใจ และอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว รวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกจากเรื่องราวที่อ่าน สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ใจความสำคัญ
3. ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือสามารถใช้พจนานุกรมได้สามารถเลือกหนังสืออ่านและเก็บรักษาหนังสือได้
4. สามารถใช้ห้องสมุดเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและความเพลิดเพลินในยามว่างรักการอ่าน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของประเทศไทย ยังได้กำหนดการอ่านไว้ในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ดังนี้

1. ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
2. สามารถอ่านได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว เข้าใจความหมายของถ้อยคำ สำนวน การบรรยาย การพรรณนา และเนื้อเรื่องและใช้แหล่งความรู้พัฒนาความสามารถในการอ่าน
3. สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความหมาย ตีความ สรุปความจากรื่องที่อ่าน และใช้แผนผังมโนทัศน์สรุปเนื้อเรื่องหรือแผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดพัฒนา การอ่านสามารถนำความรู้ ความคิดไปแก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ การอ่านเป็นเครื่องมือพัฒนาตนเอง
4. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว ถูกต้องตามหลักประพันธ์และอักขรวิธี จำบทร้อยกรองที่มีคุณค่าทางความคิด ความมั่งคั่งทางภาษา สามารถอธิบายความหมายได้

กิจกรรมการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 กรมวิชาการ, 2533) ของประเทศไทยมีดังนี้

1. ฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้องการอ่าน ฝึกจนเป็นนิสัย รวมทั้งการใช้พจนานุกรมและห้องสมุดในการเพิ่มพูนความรู้

2. ฝึกอ่านออกเสียงคำ วลี ประโยค ข้อความตามที่กำหนดให้ได้ตามหลักเกณฑ์การอ่านเกี่ยวกับคำสุภาพ คำราชาศัพท์ สำนวนภาษา ภาษิต คำพังเพย คำคม คำขวัญ คติพจน์ เครื่องหมายวรรคตอนอักษรย่อ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการอ่านแผนที่ แผนที่ กราฟ และสถิติ การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะนั้นการอ่านได้คล่องแคล่วรวดเร็ว ถูกต้องตามอักขรวิธี มีวรรคตอน ใช้น้ำเสียงได้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

3. ฝึกอ่านออกเสียงและอ่านในใจเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม สถานที่สำคัญของท้องถิ่นหรือของชาติ ชีวประวัติของบุคคลในท้องถิ่นและชาติ แนวคิดในการประกอบอาชีพแนวคิดในการพัฒนาตนเอง เศรษฐกิจและสังคม นิทาน นิยาย เรื่องสั้นสำหรับเด็ก บทร้อยกรอง เรื่องจากวรรณคดี สารคดีเชิงความรู้ บทความเรียงความ ประกาศ โฆษณา คำชี้แจง คำแนะนำ แผนที่ แผนที่ และกราฟที่ประกอบบทความหรือเรื่องราวที่นำมาอ่าน หนังสือพิมพ์ และวารสารจากห้องสมุด โดยเน้นการอ่านรวดเร็วตามเวลาที่กำหนด

จากจุดประสงค์การสอนอ่านแบบปฏิบัติการดังกล่าวหลักสูตรได้กำหนดให้นักเรียนมีทักษะการอ่าน รักการอ่าน อ่านได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ

1.3 กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจ

การสอนอ่านแบบปฏิบัติการได้มีนักการศึกษาสรุปไว้ดังนี้

1. ขั้นนำให้เกิดความเข้าใจและเกิดแรงจูงใจ (Introductory step for orientation and motivation) ในขั้นนี้ครูเสนอแนะสิ่งที่จะทำการทดลอง หรือทำแผนผังมโนทัศน์สรุปเดินเรื่องหรือแผนผังความคิด โดยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจวิธีการทำ

2. ขั้นปฏิบัติการ (Work period) นักเรียนจะทำในปัญหาเดียวกันหรือต่างกันได้ในการทำงานนั้นต้องกำหนดเวลา ระหว่างนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนจะใช้เวลาไม่เท่ากัน

3. ขั้นเสนอผลการทดลอง (Culminating activities) เมื่อการทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนมารวมกันในชั้นเรียนเพื่อเสนอผลงาน

แอทเวล (Atwell, 1987) ได้กำหนดการสอนอ่านแบบปฏิบัติการไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสอนบทเรียน ใช้เวลา 15 นาที ครูเป็นผู้สอนโดยตรง ประกอบด้วย วิธีการเรียนในชั้นเรียน ตัวอย่างยุทธวิธีการอ่านที่ประสบความสำเร็จ การแนะนำผู้เขียน แนะนำหนังสือ โดยการเล่าเรื่องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหนังสือที่ได้อ่าน

2. ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเอง ครูให้นักเรียนเลือกหนังสือไปอ่านอย่างเงียบ ๆ

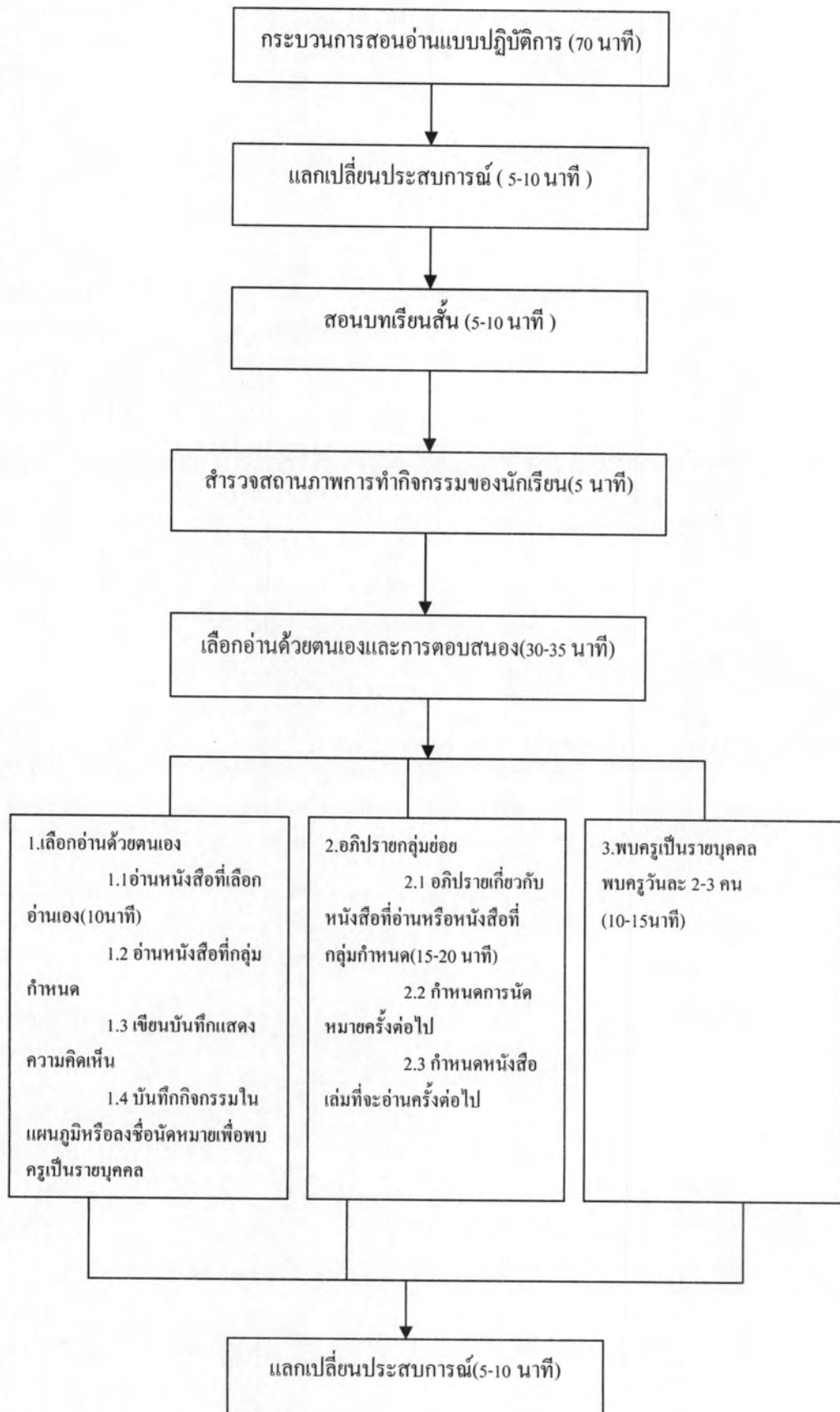
3. ชั้นแสดงความคิดเห็น เรื่องที่อ่าน ชั้นนี้^๓นักเรียนเขียนบันทึกสรุปทอ่านแสดงความคิดเห็นแล้วส่งให้ครู ครูจะดูการพัฒนาการ ในการอ่านของนักเรียน จากนั้นครูเขียนตอบกลับมาในสมุดเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและเข้าใจเรื่องที่อ่านมากขึ้น สิ่งที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นในสมุดอาจจะถูกนำมาเป็นหัวข้อในการสอนบทเรียนสั้น

เรทเซลและคูเทอร์ (Rutzel and Cooter, 1994) ได้ปรับขั้นตอนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการของ แอทเวล (Atwell, 1987) เป็น 5 ชั้นตอนดังนี้

1. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing Time)
2. ชั้นสอนบทเรียนสั้น (Minileeson)
3. ชั้นสำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (State of the class)
4. ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและตอบสนอง (Self – Selected Reading and Response)
5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing time)

ชั้นตอนดังกล่าวแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงขั้นตอนกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีดังนี้

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5-10 นาที)

ในขั้นนี้ครูหรือนักเรียนจะเสนอวรรณกรรมสำหรับเด็ก เช่น นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้นนวนิยาย บทร้อยกรอง โดยอาจจะเสนอด้วยวิธีการเล่าเรื่องหนังสือ เล่านิทาน หรืออ่านหนังสือให้ฟัง เพื่อเป็นการจุดความสนใจในการอ่าน และนำไปสู่การอ่านโดยอิสระในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 สอนบทเรียนสั้น (5-10 นาที) ในขั้นนี้ครูจะสอนบทเรียนสั้น เกี่ยวกับทักษะในการอ่าน เช่น การอ่านในใจและจับใจความของเรื่อง การอ่านพิจารณาโครงเรื่อง การเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง และการทำโครงสร้างของเรื่อง หรือจะสอนบทเรียนสั้น เกี่ยวกับยุทธวิธีอ่าน หรือ การเตรียมตัว เพื่อการอ่านหนังสือเล่มใหม่

นอกจากนั้นแล้วครูอาจจะนำหนังสือเรียนที่หลักสูตรกำหนดให้อ่านมาสอนในขั้นตอนนี้ได้ โดยที่ไม่เน้นการทำแบบฝึกหัดจากหนังสือเรียนนั้น

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบสภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (5 นาที)

ในขั้นนี้ครูจะตรวจสอบสภาพการทำกิจกรรมการอ่านของนักเรียนจากแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่านของนักเรียนแต่ละคนอย่างรวดเร็ว และถ้าพบว่านักเรียนของตนทำกิจกรรมบางกิจกรรมหลายครั้งโดยไม่เปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น เช่น อ่านหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเองแล้วเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นทุกวัน โดยไม่เปลี่ยนไปทำกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มหรือกิจกรรมอื่นๆ ครูจะให้นักเรียนมาพบแล้วให้คำปรึกษาแนะนำต่อไป

จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้คือ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ทราบความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียน การบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่านนั้นนักเรียนจะเป็นผู้บันทึกด้วยตนเอง อาจจะบันทึกในชั่วโมง หรือบันทึกหลังจากหมดชั่วโมงเรียนแต่ควรบันทึกภายในวันนั้น ตัวอย่างการบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่านปรากฏในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงบันทึกกิจกรรมการอ่านดังนี้

แผนภูมิต่างกิจกรรมการอ่าน					
เลขที่/ชื่อ	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
✓ 1. เด็กหญิงทิดา	1.1,2.1,2.3	1.1,2.1,2.2			
2. เด็กชาย สมดี	1.1,2.1,2.3	1.1,3			
✓ 3. เด็กหญิง มาลินา	1.1,2.1,2.2	1.1,2.1,2.3			
✓ 4. เด็กหญิงผกาวัลลภ	1.1,3	1.1,2.1,2.2			
5. เด็กหญิงพัชธานี	1.1,1.2	1.1,1.2			
6. เด็กชายเขตนานา	1.1,3	1.1,1.3			
7. เด็กชายบัณชัย	1.1,2.1,2.2	1.1,2.1,2.3			
8. เด็กชาย พิสนุก	1.1	1.1			

- หมายเหตุ
- 1.1 หมายถึง อ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเอง
  - 1.2 หมายถึง อ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนด
  - 1.3 หมายถึง เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น
  - 2.1 หมายถึง อภิปรายกลุ่มย่อยในเรื่องที่อ่าน,เรื่องที่กำหนดให้อ่าน
  - 2.2 หมายถึง กำหนดการนัดหมายครั้งต่อไป
  - 2.3 หมายถึง กำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่าน
  3. หมายถึง พบครูเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 4 ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง(35-45 นาที)

ขั้นนี้จัดว่าเป็นหัวใจของการเรียนด้วยวิธีนี้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียน 3 กิจกรรม คือ การเลือกอ่านด้วยตนเอง การอภิปรายกลุ่ม และการพบครูเป็นรายบุคคล ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดคือ

4.1 กิจกรรมการเลือกอ่านด้วยตนเอง (10 นาที)

ในกิจกรรมนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 4 กิจกรรม คือ การอ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเอง การอ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนด การเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และการบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิหรือลงชื่อนัดหมายเพื่อพบครูเป็นรายบุคคล

นักเรียนทุกคนจะต้องทำกิจกรรมการอ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาทีก่อน หลังจากนั้นอาจจะเลือกทำกิจกรรมที่เหลืออยู่ โดยทำครบทั้ง 3 กิจกรรมก็ได้ เช่น นักเรียนบางคน

เมื่ออ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาทีแล้ว อาจจะอ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนดไว้เมื่อการอภิปรายครั้งก่อนแล้วจึงเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น แต่นักเรียนบางคนเมื่ออ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาทีแล้ว อาจจะเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน แล้ว ไปลงชื่อนัดพบครู และบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิ และอาจจะมีนักเรียนบางคนเมื่ออ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองแล้ว ก็ไม่ทำกิจกรรมอื่นเลย ซึ่งครูจะต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

สำหรับนักเรียนที่ไม่เลือกทำกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรมที่เหลืออยู่ให้ไปทำกิจกรรมที่ 2 ต่อไป

4.2. กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม (15-20 นาที)

ในกิจกรรมนี้ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ การอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเองหรือหนังสือที่กลุ่มอภิปรายครั้งก่อนได้กำหนดไว้ การกำหนดนัดหมายครั้งต่อไป และการกำหนดหนังสือที่กลุ่มจะเลือกอ่านครั้งต่อไป

นักเรียนที่มาร่วมกันอภิปรายกลุ่ม จะมาโดยสมัครใจ ไม่มีการบังคับ อาจจะเป็นนักเรียนกลุ่มที่ได้นัดหมายกันไว้เมื่อการอภิปรายในวันก่อนมาอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่กลุ่มได้ร่วมกันกำหนดให้อ่าน หรืออาจจะเป็นนักเรียนคนอื่นๆที่ต้องการจะร่วมกิจกรรมนี้มาอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ตนได้เลือกอ่านมาเช่น นักเรียน จำนวน 5 คน ในกลุ่มอภิปรายเมื่อวันจันทร์ ได้นัดหมายกันว่าจะมาร่วมอภิปรายกันอีกในวันนี้ โดยจะอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ช่วยกันกำหนดไว้ คือ หนังสือเรื่อง ปลายน้ำ คำ ดังนั้น ในการอภิปรายกลุ่มในวันนี้จะมีนักเรียน 5 คนนี้ (หรืออาจมีไม่ครบก็ได้ เพราะ นักเรียนบางคนนัดแล้วอาจจะไม่มาก็ได้)และอาจจะมีนักเรียนหลายคนเข้ามาเข้ากลุ่มอภิปราย โดยจะอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ตนเองได้เลือกอ่านมา ซึ่งการอภิปรายจะรวมถึงการเล่าเรื่องที่อ่าน การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่อง การเสนอปัญหาที่ได้พบ รวมทั้งการเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาหรือการเสนอข้อคิดความรู้ที่ได้รับจากหนังสือ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

เมื่อจบการอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน หรือหนังสือที่กลุ่มกำหนดให้อ่านแล้ว นักเรียนบางคนอาจทำกิจกรรมย่อยที่เหลือคือ กำหนดการนัดหมายครั้งต่อไป และกำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่านร่วมกัน โดยอาจเลือกทำทั้ง 2 กิจกรรมหรือเลือกทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็ได้ หรือไม่ทำทั้ง 2 กิจกรรมก็ได้ เช่น ในการอภิปรายวันนี้มีนักเรียนเข้าร่วมอภิปราย 10 คน เมื่ออภิปรายจบแล้ว อาจจะเหลือนักเรียนเพียง 8 คน ที่จะร่วมกันนัดหมายว่าจะมาอภิปรายร่วมกันอีกในวันที่ทั้ง 8 คน กำหนด(นักเรียน 2 คน อาจไปทำกิจกรรมอื่น เช่น เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น หรือบันทึกกิจกรรมการอ่านในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน หรืออ่านหนังสือเล่มอื่นเพื่อรอทำกิจกรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์) และอาจจะเหลือนักเรียน เพียง 6 คน ที่ร่วมกันกำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่านร่วมกัน (นักเรียน 2 คน อาจจะต้องการอ่านหนังสือตามที่ตนเองสนใจแต่จะมาอภิปรายร่วมกับนักเรียนกลุ่มนี้อีก โดยจะอภิปรายถึงหนังสือที่ตนเลือกอ่าน)

ครูจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มทุกครั้ง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการอภิปรายหรือคอยกระตุ้นให้นักเรียนอ่านหนังสือเล่มอื่นๆ ที่น่าสนใจ และคอยบันทึกผลการเล่าเรื่องที่อ่าน

บันทึกการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน แต่ในบางครั้งครูอาจเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ ไม่รวมแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด

4.3 กิจกรรมการพบครูเป็นรายบุคคล (10 นาที)

เมื่อครูเสร็จจากการร่วมอภิปรายกลุ่ม นักเรียนบางคนที่ตั้งชื่อนัดหมายเพื่อพบครูวันละ 2 คนนั้น จะมาพบครูเพื่อปรึกษาในเรื่องการอ่าน เพื่อให้ครูช่วยแก้ปัญหาในการอ่าน หรือช่วยปรับปรุงทักษะการอ่านที่ยังด้อยอยู่ ในขณะที่เดียวกันครูอาจแนะนำในสิ่งที่นักเรียนควรแก้ไขปรับปรุง เช่น การเลือกทำกิจกรรมการอ่านที่ซ้ำกันหลายๆ ครั้ง การเล่าเรื่อง การแสดงความคิดเห็น หรือการเลือกหนังสืออ่านของนักเรียนนักเรียนต้องนัดครูล่วงหน้า 1 วัน เพื่อทำกิจกรรมนี้และถ้าหากนักเรียนนัดไว้แล้วไม่มาตามที่นัดไว้ นักเรียนจะต้องมานัดใหม่

การทำกิจกรรมในขั้นตอนการสอนนี้ นักเรียนบางคนอาจทำกิจกรรมที่ 1 เพียงกิจกรรมเดียว คือ การเลือกอ่านด้วยตนเองโดยทำครบทั้ง 4 กิจกรรมย่อยหรือไม่ครบก็ได้ นักเรียนบางคนอาจทำกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 คือ อ่านหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเองและอภิปรายกลุ่ม นักเรียนบางคนอาจทำทั้ง 3 กิจกรรม คือ อ่านหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเอง อภิปรายกลุ่มและพบครูเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่านักเรียนยังไม่ได้ทำกิจกรรมใด ซึ่งตรวจดูได้จากแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน

สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้พบครูเป็นรายบุคคล ในขณะที่รอครูและเพื่อนปรึกษากันนั้น นักเรียนอาจจะอ่านหนังสือที่สนใจเพื่อเป็นการพักผ่อน หรือเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น หรือนัดหมายเพื่อพบครูในสมุดนัดหมาย หรือบันทึกกิจกรรมการอ่าน ในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน เพื่อรอเวลาที่พร้อมกิจกรรมในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 นาที)

ในขั้นนี้ ครูและนักเรียนจะมาอภิปรายร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติไปในวันนี้ เช่น นักเรียนเสนอความก้าวหน้าในการอ่านของตน หนังสือที่ตนได้อ่าน การวางแผนจะนำเรื่องที่อ่านไปวาดภาพ ไปเขียนเรื่องใหม่ในบางครั้งครูอาจให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่ครูพบจากการอภิปรายกลุ่มย่อยหรือจากการปรึกษาการอ่านเป็นรายบุคคล

นอกจากนี้มี วิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540) จิตราภรณ์ ด้วงจุมพล (2543) ได้เสนอการสอนอ่านแบบปฏิบัติการไว้ 5 ขั้นเหมือนกันดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 นาที) ครูและนักเรียนเป็นผู้นำเสนอ หนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ เช่น นิทาน บทร้อยกรอง ฯลฯ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอนบทเรียนสั้น (5- 10 นาที) ครูสอนความรู้เกี่ยวกับการอ่าน การบันทึก การอภิปราย การเล่าเรื่อง การแสดงความคิดเห็น และทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่าน เช่น การจับใจความ การสรุปความ การตีความ ฯลฯ

ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (3 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจแผนภูมิบันทึกเนื้อหาสาระที่ได้จากการอ่านของนักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้วางแผนการทำกิจกรรมการอ่านในชั่วโมง

ขั้นที่ 4 ขั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (30- 35 นาที) นักเรียนเลือกอ่านหนังสือด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาที หลังจากนั้นเลือกทำกิจกรรม การอ่าน 1 กิจกรรม จาก 2 กิจกรรมคือ การอภิปรายกลุ่ม หรือการเขียนการบันทึกการอ่าน นักเรียนที่เลือกทำกิจกรรมการอภิปรายรายกลุ่มเมื่อเสร็จจากการอภิปรายกลุ่มนักเรียนที่ได้นัดหมายครูไว้จะมาพบครูเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5- 10 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้ปฏิบัติ

วิลเลียมส์ (Williams, 1994) ได้เสนอแนะวิธีการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นดังนี้

1. ก่อนการอ่าน (Pre-reading)

- 1.1 การสร้างความสนใจในหัวเรื่อง
- 1.2 การชี้ให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่อ่าน
- 1.3 การเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาที่จะใช้ในบทเรียน

สิ่งสำคัญผู้สอนต้องเข้าใจผู้เรียนว่า ผู้เรียนมีความรู้อะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่จะสอน ครูจะนำความรู้ที่นักเรียนมีอยู่นั้นมาใช้ได้ ผู้อ่านจะสนใจเรื่องที่อ่านนั้นขึ้นอยู่กับผู้สอนจะเร้าใจผู้อ่าน

2. ระหว่างการอ่าน (While-reading)

- 2.1 การทำความเข้าใจกับจุดประสงค์ของผู้เขียน
- 2.2 การทำความเข้าใจกับรายละเอียดของเรื่อง
- 2.3 การทำความเข้าใจกับโครงสร้างของเรื่อง

3. หลังการอ่าน (Post- reading)

- 3.1 การถ่ายโอนความคิดกับเรื่องที่อ่าน
- 3.2 การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนต่อบทอ่าน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537) ได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่านไว้ดังนี้

1.กิจกรรมก่อนการอ่าน (Pre-reading activities) ขั้นนี้เป็นการสร้างความสนใจ คาดคะเนเรื่องที่อ่าน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดถึงความรู้เดิมแล้วนำมาสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน

ให้นักเรียนเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท โดยดูจากประโยคข้างเคียง หรือจากรูปภาพและการแสดงท่าทาง

2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน(While reading active) เป็นการทำความเข้าใจโครงสร้างและเนื้อความในเรื่องที่อ่านเช่น ให้ลำดับเรื่อง โดยให้ตัดเรื่องออกเป็นส่วนๆ (Strip story) แยกออกเป็นประโยค แล้วให้ผู้เรียนในกลุ่มเรียงลำดับข้อความกันเอง เขียนแผนผังโยงความสัมพันธ์ของเรื่อง (Semantic mapping) เติมข้อความลงไปแผนผังเนื้อเรื่อง (Graphic organizer) เล่าเรื่องโดยสรุป

3. กิจกรรมหลังการอ่าน (Post- reading activities) เป็นการตรวจสอบความเข้าใจการอ่านของนักเรียน กิจกรรมที่ทำอาจจะถ่ายโยงไปสู่ทักษะอื่นๆ เช่น การพูด การเขียน โดยแสดงบทบาทสมมุติ หรือให้เขียนเรื่อง เช่น เขียนจดหมาย เขียนบทสนทนา วาดรูป พูดแสดงความคิดเห็นเรื่อง

จากการศึกษาข้อมูลการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเห็นว่าขั้นตอนการสอนนี้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูและนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเอาขั้นตอนและเวลาการสอนดังกล่าวมาปรับโดยใช้ 5 ขั้นตอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับแต่ละช่วงชั้นเรียน

2. การอ่านเพื่อความเข้าใจ

2.1 ความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ความสำคัญของการเข้าใจในการอ่านการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญเป็นการแสวงหาความรู้ในสาขาต่าง ๆ มีนักการศึกษาหลายท่านถือว่า การอ่านที่ปราศจากความเข้าใจนั้น ไม่ใช่ความสำคัญของการอ่านและเห็นว่าเป็นการฝีกออกเสียงเท่านั้น ดังนั้นมีหลายท่านให้ความสำคัญของการเข้าใจในการอ่านเช่น

กานดา ศรีพรวิสิฐ (2539) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถสื่อความหมายของสิ่งที่อ่านได้ ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน จับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้

วิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540) ให้ความหมายของการเข้าใจการอ่านว่า การที่ผู้อ่านเก็บใจความสำคัญ เข้าใจความหมาย และตีความหมาย ของเรื่องที่อ่านนั้นได้

เคนเนดี (Kennedy, 1981) ได้กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่า เป็นกระบวนการทางความคิด ซึ่งผู้อ่านเลือกข้อมูล หรือความคิดต่างๆ ที่แสดงอยู่ในเนื้อหานั้นแล้วตัดสินใจว่าความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อคืออะไร

คาร์ (Carr, 1983) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นสิ่งที่สามารถแสดงออกทางพฤติกรรม 3 ชั้นคือ

1. การแปลความ หมายถึง การแปลเรื่องราว หรือข้อความเดิมออกมาเป็นคำใหม่ ภาษาใหม่
2. การตีความ หมายถึง การเก็บความรู้เดิมมาบันทึกใหม่ เรียบเรียงรวบรวม เป็นเรื่องราวใหม่
3. การขยายความ หมายถึง การอนุมานหรือ การขยายความคิดให้กว้างลึกและไกลกว่าข้อเท็จจริงประจักษ์อยู่ในเรื่องนั้น

คาร์เรลล์ (Carrell, 1984) กล่าวถึงความเข้าใจการอ่านว่า เป็นขบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งความรู้เดิมนี้ประกอบด้วยความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับ สิ่งของ สถานที่ ความสัมพันธ์ มโนทัศน์ ความรู้สึกและทัศนคติ

ดังนั้นการแปลความจึงเป็นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจ เมื่อแปลความแล้วจึงสามารถ ตีความได้ เมื่อตีความได้แล้วจึงจะขยายความรู้ได้ถูกต้อง โดยการเข้าใจคำ กลุ่มคำ ประโยค ตลอดจนเรื่องราวที่อ่านได้ สามารถจับใจความสำคัญ รายละเอียดของเรื่อง และสรุปความนั่นคือ ความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งสรุปว่าความเข้าใจในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของกระบวนการอ่าน ครูต้องฝึกอ่านและการสอนอ่านให้นักเรียน

ประเทิน มหาจันทร์ (2523) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการซับซ้อน เมื่อเด็กเปล่งเสียงตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูด ถ้าหากไม่เข้าใจคำพูดนั้น จักว่าไม่ใช่การอ่านที่สมบูรณ์ การอ่านที่เข้าใจนั้นผู้อ่านต้องสามารถทำความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านได้

ส่วน สมศักดิ์ บุญสาทร (2520) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะแม้ว่าจะอ่านออกเสียง ได้ถูกต้องรวดเร็วเพียงใดก็ตาม ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่าน การอ่านนั้นย่อมไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด

จิตราภรณ์ คิ้วงจุพล (2543) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านว่า ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่ต้องอาศัยความสามารถทางภาษาและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านในการแปลความ ตีความ จากเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ได้ความหมายของภาษาจากเรื่องที่อ่าน

กู๊ดแมน(Goodman, 1990) อธิบายว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ การสื่อสารระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน โดยอาศัยมโนภาพและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเพื่อเรียนรู้ความหมาย ที่ผู้เขียนต้องการสื่อ

สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านหมายถึง ผู้อ่านสามารถอธิบายบทอ่านนั้นเป็นคำพูดของตนเองและจับใจความสำคัญ ตีความและสรุปความเรื่องที่ได้อ่านนั้นให้คนอื่นฟังอย่างทักครัดชัดเจน

2.2 หลักจิตวิทยาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิดซึ่งมีนักการศึกษาและนักจิตวิทยา หลายท่านที่สนใจได้รวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ดังนี้

โซเวลล์(Sowell, 1996) นำทฤษฎีองค์ประกอบทางสติปัญญาด้านความรู้ Bloom ทั้ง 6 ระดับได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินค่า มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เข้าใจสิ่งที่อ่านได้ดีขึ้น

คาโรล(Carrol, 1964) กล่าวว่า การอ่านมีหลักสำคัญ 3 ประการคือ

1. การเสริมแรง (reinforcement) ช่วยวางเงื่อนไขให้การเรียนการสอนมีความมั่นคง ในการสอนอ่านที่มีการฝึกอย่างเดี๋ยวจาไม่เพียงพอที่จะให้นักเรียนอ่านและเข้าใจ ซึ่งครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

2. การหยั่งรู้ (insight) เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทันทีของเด็ก แต่เกิดจากการลองผิดลองถูกมาหลายครั้ง

3. ทฤษฎีพัฒนาการของ Piaget กล่าวว่า ความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมมาในอดีตจะนำมาประสานกับความรู้ใหม่ เป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความคิดต่างๆ ไปใช้ในการตอบสนองต่อสิ่งที่พบในครั้งต่อไป

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2525) กล่าวว่าจิตวิทยาการอ่านเป็นกระบวนการทำงานเกี่ยวข้องระหว่างสมองกับตา ตาจะต้องจ้องและกระพริบสลับกันไป การจ้องทำให้เห็นภาพชัดเจน และจะเกิดขึ้นภายในเสี้ยวเวลาช่วงการจ้อง ผู้อ่านจะมองเห็น 2-3 คำเรียกว่าช่วงการรับรู้ เมื่อไม่แน่ใจจะย้อนกลับไปดูอีกครั้ง คนที่อ่านได้เร็วมักจะมีช่วงการรับรู้กว้าง ช่วงการย้อนกลับน้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่อ่านช้าจะมีช่วงการรับรู้แคบ ช่วงการย้อนกลับหลายช่วง

สรุปได้ว่า การอ่านเกิดจากการทำงานเกี่ยวพันกันระหว่างสมองกับตา โดยตารับรู้แล้วส่งให้สมองแปลความจากสิ่งที่รับรู้ได้ออกมา ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูควรนำหลักจิตวิทยานี้ไปใช้ในการสอนอ่านเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านอย่างแท้จริง

2.3 ระดับความเข้าใจในการอ่าน จับใจความ ตีความและสรุปใจความสำคัญ

บรอมเลย์ (Bromley, 1992) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ด้านคือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร หมายถึง ความเข้าใจตามความหมายที่ปรากฏซึ่งผู้อ่านเคยจำได้ ระลึกได้ การอ่านในระดับนี้ไม่ได้ใช้ความคิดมากนัก
2. ระดับความเข้าใจแบบตีความ หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถสรุปความหมายจากเรื่องที่อ่านได้โดยใช้ประสบการณ์เดิม
3. ระดับประเมินค่า หมายถึงการที่ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์ได้ว่า สิ่งที่อ่านนั้นถูกต้องหรือไม่ ควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ

มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ (2544) ได้จำแนกทักษะย่อยตามระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การอ่านตามตัวอักษร (Literal Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านทำความเข้าใจเนื้อหาบทที่ได้อ่านซึ่งมีทักษะย่อย (Sub skills) ดังนี้ การชี้คำสรรพนามที่ใช้แทนคำถาม (Identifying Pronouns and their antecedents) การหาความจริงจากเรื่อง (Recognizing facts) การไปตามทิศทาง (Following directions) การหาประโยคสำคัญ (Finding topic sentence) การตั้งหัวข้อเรื่อง (Organizing topic) และการเก็บใจความสำคัญ (Getting main ideas) การเขียนลำดับเหตุการณ์ (Detecting the sequence) การเปรียบเทียบ (Making comparisons) การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล (Understanding cause and effect relationship) การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง (Identifying character traits)
2. การอ่านตีความ (Interpretative Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องเสาะแสวงหาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อความที่ปรากฏอยู่ ซึ่งผู้เขียนไม่ได้กล่าวออกมาโดยตรง ผู้อ่านต้องใช้ความรู้และประสบการณ์เพื่อตีความหมายของบทอ่านนั้น ซึ่งมีทักษะย่อยดังนี้ การกล่าวสรุป

(Drawing conclusions) การสรุปกฎ (Making generalizations) การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า (Anticipating outcomes) การเข้าใจสำนวนภาษา (Inferring the meanings of figurative language) การตั้งหัวข้อเรื่อง (Organizing topic) และการเก็บใจความสำคัญ(Getting main ideas) การเก็บรายละเอียดที่สำคัญ (Getting important details) การเรียงลำดับเหตุการณ์ (Detecting the sequence) การเปรียบเทียบ (Making comparisons) การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล (Understanding cause and effect relationship)

3. การอ่านโดยใช้วิจาร์ณาณ (Critical Reading) การอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาตัดสินเพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียน มีทักษะย่อยดังนี้ การแยกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น(Differentiating facts and opinions) การแยกเรื่องที่เป็นจริงกับเรื่องที่เพ้อฝัน (Distinguishing reality from fantasy) การหาเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง หรือไม่เกี่ยวข้อง (Finding relevant or irrelevant information) การพิจารณาโฆษณาชวนเชื่อ (Detecting propaganda) การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ (Recognizing fallacious reasoning) การพิจารณาความเหมาะสมและคุณค่า การยอมรับความคิด (judging adequacy worth of acceptability) การชี้วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง (Identifying author's purposes) การแสดงถึงความรู้สึกและจับความรู้สึก (Ability to express or sense feeling)

4. การอ่านขั้นนำไปใช้ (Application) คือ การอ่านที่ผู้อ่านสามารถทำสิ่งที่เรียนรู้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตจริง

เกรฟ วัตส์ และเกรฟ (Graves,Watts,and Graves, 1994) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์วิธีที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้กล่าวว่า การใช้ความรู้เดิม การถามคำถามและตอบคำถาม การหาส่วนสำคัญของเรื่อง การสรุป การลงความเห็น การเข้าใจข้อมูลที่เป็นกราฟแผนภูมิต่างๆ การจินตนาการ และการสร้างภาพแทนข้อความและการควบคุมความเข้าใจ การสอนยุทธวิธีเหล่านี้มีหลายวิธี ได้แก่ การอธิบายโดยตรง การเป็นตัวแบบด้านความรู้ การเขียน โครงร่าง การเรียนแบบร่วมมือ การฝึกหัด และการให้ข้อมูลย้อนกลับและการทบทวน

คอลลินและเชค (Collins and Cheek, 1993) ได้กล่าวถึง ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ด้านดังนี้

1. ความเข้าใจตัวอักษร (จับใจความ)
  - ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจได้แก่
    - 1.1 เข้าใจคำที่เป็นนามธรรม วลี อนุประโยค และประโยค
    - 1.2 บอกความสำคัญที่ปรากฏในเรื่อง
    - 1.3 จำรายละเอียด (ใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน อย่างไร)

- 1.4 จำการเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ปรากฏในเรื่อง
- 1.5 เลือกความสัมพันธ์ของเหตุและผลที่ปรากฏในเรื่อง
- 1.6 เปรียบเทียบข้อมูล
- 1.7 บอกบุคลิกลักษณะตัวละครและการกระทำ
2. ทักษะความเข้าใจตีความ
  - ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจตีความ ได้แก่
    - 2.1 ทำนายผลที่จะเกิดขึ้น
    - 2.2 ตีความบุคลิกลักษณะ
    - 2.3 สร้างการกล่าวอ้างอิง
    - 2.4 เข้าใจความสัมพันธ์
    - 2.5 ตีความหมายของการเว้นวรรคตอน
    - 2.6 เข้าใจอารมณ์และความรู้สึก
    - 2.7 ตีความสรรพนามและสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน
    - 2.8 เข้าใจทศนะและจุดประสงค์ของผู้แต่ง
    - 2.9 แปลความหมายของสัญลักษณ์
3. สรุปใจความที่สำคัญ
  - ทักษะที่แสดงถึงการสรุปใจความสำคัญ ได้แก่
    - 3.1 บอกใจความสำคัญ
    - 3.2 เข้าใจเหตุและผล
    - 3.3 สรุปข้อมูล
    - 3.4 เข้าใจความหมายนามธรรม
    - 3.5 สร้างข้อสรุป

จากทักษะ ดังกล่าวมานั้น มีนักการศึกษาได้ สรุปดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านและตอบคำถามตามทักษะนั้นๆ
2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติมจากเรื่องที่อ่าน
3. ให้นักเรียนอ่านจากสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ และตรงกับทักษะที่ต้องการฝึก
4. ให้นักเรียนรวบรวมเรื่องราวต่างๆมาเสนอ และฝึกทักษะย่อยเหล่านั้น

บันลือ พฤษะวัน (2534) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านแบ่งได้ 3 ระดับ มีความลึกซึ้งของ ความเข้าใจต่างกันเช่น

1. ความเข้าใจระดับต่ำ หมายถึง ความเข้าใจในข้อเท็จจริงจากสิ่งที่อ่าน (Factual level / reading the lines) เป็นความเข้าใจพื้นฐานที่ง่าย เพราะเมื่ออ่านแล้วก็ตอบคำถามที่มีคำตอบปรากฏจากข้อความที่อ่าน ตรงกับข้อเท็จจริงในเรื่องที่อ่าน

2. ความเข้าใจระดับที่สูง หมายถึง มุ่งให้นักเรียนสามารถคิดหาเหตุผล วิเคราะห์เหตุผลจากเรื่องที่อ่านและสรุปเรื่อง ที่อ่านผู้อ่านจะต้องหาเหตุผลจากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจากเรื่องที่อ่าน (Interpretive or inference level / leading between the lines)

3. ความเข้าใจระดับที่สูงสุด หรือลึกซึ้ง หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถใช้ความรู้พื้นฐาน และตรวจสอบ แล้วเข้าใจ เลือกตัดสินใจ ตลอดจนสามารถเสนอแนะแก้ไข สิ่งผิดพลาด หรือข้อบกพร่องของสิ่งที่อ่านได้ดี ถือว่าเป็นความเข้าใจในการอ่านระดับสูง (Evaluative or critical level / reading beyond the lines)

สมิท (Smit, 1969) แบ่งการอ่านเพื่อความเข้าใจออกเป็น 4 ระดับดังนี้

1. ความเข้าใจตามตัวอักษร ระดับนี้ไม่ต้องใช้ทักษะการคิด เป็นการระลึกจากความจำ
2. การตีความ ระดับนี้ใช้ทักษะการคิดประเภทต่างๆ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม การใช้เหตุผล การเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์
3. การอ่านขั้นวิจารณ์ เป็นการประเมินค่าการตัดสินใจด้านคุณภาพ ความถูกต้องและความเป็นจริงของสิ่งที่อ่าน
4. การอ่านอย่างสร้างสรรค์ ระดับนี้ผู้อ่านจะคิดขยายความออกไปเพื่อหาความคิดใหม่

ดัลล์แมนและคณะ (Dallman and others, 1974) กล่าวถึงระดับความเข้าใจการอ่านว่า

1. ระดับความเข้าใจขั้นข้อเท็จจริง (Facteral level or literal reading level) หมายถึง การอ่านทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระที่ผู้เขียน เขียนออกมา ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการทำ ความเข้าใจกับความคิด (ideas) ที่ผู้เขียนแสดงออกมา ดังนั้นต้องอาศัยความสามารถความจำ (memory) และการระลึกได้ (recall) ในสิ่งที่ผู้เขียน เขียนและอาศัยความสามารถในการแปล นั่นคือ ถ้าผู้อ่านได้ใช้ความสามารถในขั้นความจำ ผู้อ่านแสดงออกมาไม่ว่าจะเขียนหรือพูดผู้อ่านได้ใช้ความสามารถในการแปลเพื่อให้คนอื่นเข้าใจ

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation reading level) หมายถึงการอ่านทำความเข้าใจโดยการตีความ สรุปความ และแปลความจากเรื่องที่อ่าน นั่นคือผู้อ่านจะต้องเสาะหาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อความที่ผู้เขียน ไม่ได้เขียนออกมาโดยตรง ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถ การอ่านระหว่างบรรทัดหรือเหนือบรรทัด (reading between the lines or reading beyond the lines) เพื่อให้ได้ความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ได้ความหมายนั้น

3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่า (Evaluation level or Critical reading level) หมายถึงการทำความเข้าใจโดยอาศัยข้อมูลและประสบการณ์มาช่วยพิจารณาเรื่องราวที่อ่านได้อีก นั่นคือ การที่จะประเมินค่าสิ่งที่อ่าน ผู้อ่านต้องพิจารณาตัดสิน ต้องพิสูจน์ ติความและประเมินค่า ความคิดนั้น โดยใช้ประสบการณ์มาสนับสนุน

4. ระดับความซาบซึ้ง ในระดับนี้ผู้อ่านต้องมีอารมณ์ตอบสนองตามเนื้อเรื่องและภาษาของผู้เขียน ตลอดจนการสร้างภาพพจน์และแสดงอารมณ์จากเรื่องราวที่อ่าน

มิลเลอร์ (Miller, 1977) แบ่งการอ่านเพื่อความเข้าใจออกเป็น 4 ระดับคือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร หรือข้อเท็จจริง ความสามารถในการตอบคำถามที่ผู้อ่านสามารถค้นพบจากบทอ่าน
2. ระดับความเข้าใจแบบตีความสรุปลงความเห็น เป็นการอ่านที่แสดงออกโดยการตีความ การหาข้อสรุปขยายและทำนายสิ่งที่เกิดขึ้น
3. ระดับอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้น
4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ เป็นการอ่านที่สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน จึงมีชื่อเรียกว่าการอ่านอย่างบูรณาการ (Integrative Reading)

นอกจากนี้มณีรัตน์ สุข โขศิริรัตน์ (2544) กล่าวว่า ระดับความเข้าใจการอ่าน (Reading levels) คือ ระดับความสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านของนักเรียนแต่ละคน ครูควรเลือกบทอ่านในระดับที่ตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน ซึ่งระดับการอ่านแบ่งออกเป็น 4 ระดับดังนี้

1. ระดับอิสระ (Independent level) คือระดับการอ่านขั้นสูงสุดที่นักเรียนสามารถอ่านได้อย่างง่ายดายและคล่องแคล่ว อ่านได้เองอย่างอิสระ อ่านด้วยความเข้าใจค่อนข้างสูง โดยไม่ต้องให้คนอื่นช่วย เช่น อ่านออกเสียงด้วยความถูกต้องร้อยละ 99- 100 และเมื่ออ่านในใจรู้คำศัพท์ร้อยละ 100 สามารถตอบคำถามตามตัวอักษรได้ถูกต้อง ร้อยละ 90-100 สามารถตอบคำถามแบบตีความได้ถูกต้องร้อยละ 90

2. ระดับที่สอน (Instructional level) คือระดับการอ่านที่ครูจะต้องสอน หมายถึง ระดับที่นักเรียนสามารถอ่านโดยไม่รู้สึกลัวยากหรือง่าย อ่านอย่างไม่ตึงเครียด คือ อ่านออกเสียงด้วยความถูกต้องร้อยละ 90 - 95 อ่านในใจ รู้คำศัพท์ ร้อยละ 90 สามารถตอบคำถามแบบตัวอักษรได้ถูกต้อง ร้อยละ 80 - 90 สามารถตอบคำถามแบบตีความได้ถูกต้องร้อยละ 70

3. ระดับข้องใจ (Frustration level) คือ ระดับการอ่านที่นักเรียนอ่านด้วยความยากลำบาก อ่านไม่คล่อง ไม่เข้าใจ เกิดความคับข้องใจ รู้สึกตึงเครียด คือ อ่านออกเสียงด้วยความ

ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 90 และเมื่ออ่านในใจ รู้คำศัพท์ร้อยละ 80 สามารถตอบคำถามแบบตามตัวอักษรได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 70 และสามารถตอบคำถามแบบตีความได้ถูกต้องร้อยละ 60

4. ระดับความสามารถในการฟัง (Listening capacity or potential level) หมายถึงระดับสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้เมื่อมีผู้อ่านให้ฟัง คือเมื่อนักเรียนอ่านเองด้วยความคับข้องใจ ครูจะช่วยโดยการอ่านให้ฟัง เมื่อถามคำถามนักเรียนจะสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 75

อภริตี ทักษิการ (2537) ได้กล่าวถึงการจัดระดับพฤติกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจได้แบ่งการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะสำคัญ 4 ระดับ (Levels) มีการจัดระดับจากง่ายไปหายากดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Literal or factual comprehension) คือการอ่านในระดับที่ผู้อ่านเข้าใจความหมาย ขั้นตอนของคำ ความคิด หรือเนื้อหาที่อ่านตามตัวอักษร ในระดับนี้ไม่จำเป็นต้องใช้ทักษะการคิด แต่เป็นการระลึกเอาจากความจำ ประกอบด้วยการตอบคำถามซึ่งถามตรง ๆ ตามเรื่องราวที่อ่าน ครูควรถามคำถามนี้ให้น้อยลงเมื่อเด็กผ่านเข้าสู่ระดับที่สูงขึ้น

2. ระดับความเข้าใจแบบตีความหรือสรุปอ้างอิงลงความเห็น (Interpretative or inferential comprehension) คือการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องคาดคะเนความหมายที่ไม่ได้กล่าวไว้โดยตรง ในเนื้อเรื่องนั้น ผู้อ่านจะต้องรู้สรุปโดยอิงใส่เนื้อเรื่องหรือบทความนั้น โดยใช้สัญชาตญาณ และประสบการณ์ของผู้อ่านเป็นพื้นฐานในการคิด จินตนาการ และสมมุติฐานในขั้นนี้ ในขั้นนี้ยังไม่มี การวิพากษ์วิจารณ์ ควรเน้นให้มากเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนประถมศึกษา

3. ระดับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reading) การอ่านแล้วคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่ถูกต้อง เป็นการอ่านที่ผู้อ่านใช้ความรู้ ประสบการณ์ การอ่านขั้นนี้ควรเน้นตั้งแต่เริ่มแรกของการสอนอ่าน สามารถปลูกฝังได้ตั้งแต่เล็กๆ เช่นการอ่านการ์ตูน บทอ่าน หัวข้อข่าว เป็นต้น

4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์และนำไปใช้ (Creative reading and application) เป็นขั้นที่ผู้อ่านคิดขยายเนื้อหาเพื่อให้ได้ความคิดใหม่และมีวิธีแก้ปัญหาในชีวิต โดยครูใช้คำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดกว้างออกไปและฝึกให้นักเรียนรู้จักถามตัวเอง เป็นการอ่านที่สามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตตนเองได้ เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในการอ่านระดับประถมศึกษา

2.4 ระดับความสนใจในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

นักเรียนแต่ละวัยมีความสนใจการอ่านแตกต่างกัน การเลือกเรื่องที่จะนำมาให้นักเรียนฝึกทักษะในการอ่านต้องเลือกให้เหมาะกับวัยและความสนใจของนักเรียน

บันลือ พฤษะวัน (2534) ได้กล่าวว่ ความสนใจการอ่านของเด็กแบ่งเป็น 4 ช่วงคือ

1. วัยอนุบาลหรือวัยก่อนเข้าเรียน (3-6 ปี) วัยนี้ยัดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีระยะความสนใจสั้น ชอบฟังคำพูดที่คล้องจอง และสนใจนิทานสั้นๆ เริ่มพูดคำและจำคำใหม่ๆ สนใจฝึกอ่านภาพจากสมุภาพในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว
2. วัยประถมศึกษาตอนต้น (ป.1- 2) วัยนี้ถือการเล่นเป็นหลัก และมีช่วงความสนใจนานถึง 15 – 20 นาที สนใจเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวัน ชีวิตจริงมากขึ้นและชอบนิทานที่สนุกสนาน ชอบเพื่อฝัน เรื่องราวที่อบอุ่น เทพนิยาย เรื่องชวนคิดและนิทานพื้นบ้าน
3. วัยประถมศึกษาตอนกลาง (ป.3- 4) วัยนี้มีความสนใจนานถึง 30-40 นาทีตามความสนใจในการอ่านเริ่มขยายวงกว้างขึ้น สนใจนิทานสุภาษิต นิทานคำกลอนที่ให้คติสอนใจนิทานหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของสิ่งต่างๆ เรื่องราวที่ชวนคิด นิทานที่ตลกขบขันแสดง ความกล้าหาญผจญภัย และนิทานแฝงคุณธรรม
4. วัยประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-6) วัยนี้มีช่วงความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นานถึง 50-60 นาที หรือกว่านั้น เริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมใกล้ตัว สนใจเรื่องราวเฉพาะ เพศหญิงสนใจเรื่องครอบครัวการเรือน ชายสนใจเรื่องเครื่องยนต์กลไก เกษตรกร สนใจในการอ่านเรื่องหลายรส หลายประเภท เช่น หนังสือประเภทสารคดี การท่องเที่ยว ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ วรรณคดี เรื่องสั้น บทความและหนังสือที่ให้แนวคิดต่างๆ การผจญภัยที่แสดง ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว

ไพพรรณ อินทนิล (2534) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กไว้ดังนี้

1. เด็กอายุ 6-8 ปี เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงสนใจอ่านหนังสือประเภทนิทานผจญภัย นิทานพื้นบ้านง่ายๆ เรื่องขำขัน เรื่องเทวดา นางฟ้า เรื่องเกี่ยวกับการละเล่นของเด็ก เรื่องประเพณี เรื่องเกี่ยวกับของเล่นเครื่องกลไก เรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ยินสนุกๆและเรื่องสร้างจินตนาการความคิด
2. เด็กอายุ 8-10 ปี เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมีความสนใจแตกต่างกัน เด็กผู้ชายสนใจเรื่องเครื่องยนต์กลไก การผจญภัย เรื่องตื่นเต้น การต่อสู้ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การทดลองง่ายๆ ส่วนเด็กผู้หญิงสนใจเรื่องกระจุมกระจิม นิทาน นิยาย ธรรมชาติที่สวยงาม การแต่งกาย เสื้อผ้า การบ้านการเรือน ทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะสนใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเล่น การปลูกต้นไม้ การเลี้ยงสัตว์ วีรบุรุษ วีรสตรี วรรณคดี นิยายสำหรับเด็กง่ายๆ นิทานชาดก สุภาษิต คำพังเพย และเรื่องตลก
3. เด็กอายุ 10-12 ปี เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมีความสนใจแตกต่างกัน เด็กผู้ชายสนใจเรื่องกีฬา การผจญภัย เรื่องส่งเสริมความเป็นพระเอก เรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง สารคดี ประวัติบุคคล

สำคัญ เด็กผู้หญิงชอบเรื่องกระจุกกระจิม นิทานหรือนิยายเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว สัตว์เลี้ยง ธรรมชาติ นอกจากนี้แล้ว เด็กวัยนี้ยังสนใจเรื่องตื่นเต้น ลึกลับพิศวง ความกล้าหาญ ความมีน้ำใจ นักกีฬา นิทานสัตว์ต่างๆและการ์ตูน

2.5 การประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน

การวัดและประเมินความเข้าใจในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะจำเป็นต้องทราบถึงระดับความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ผู้สอนวางแผนการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

ฟินอคเชียโร และซาโกะ (Finocchiaro and Sako, 1983) อธิบายถึงแบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลความเข้าใจในการอ่าน 3 แบบคือ

1. แบบทดสอบอรรถนัย ได้แก่ แบบทดสอบความเรียง ให้ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน โดยเขียนคำตอบเป็นประโยคหรือข้อความยาว ๆ
2. แบบทดสอบปรนัย ได้แก่ แบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่ แบบเติมคำ
3. แบบทดสอบแบบกึ่งปรนัย เช่น แบบทดสอบที่ต้องการคำตอบสั้น ๆ ให้เติม หรือต่อคำให้สมบูรณ์ ให้คะแนนโดยผู้สอน หรือผู้ทดสอบที่มีความสามารถในการประเมิน

ฮีตัน (Heaton, 1990) ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินผลความเข้าใจในการอ่านแบบทดสอบที่นิยมใช้ คือ แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ เป็นแบบทดสอบที่ง่ายต่อการให้คะแนน เพราะมีคำตอบที่แน่นอน และสามารถประเมินผลผู้เรียนได้ทุกระดับ

ดังนั้น การประเมินผลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการวัดความรู้ของผู้เรียน

3. แผนผังมโนทัศน์ (Mind mapping)

3.1 แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่อง

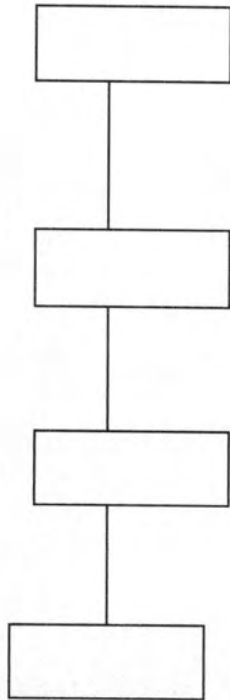
การทำแผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่อง (Mind mapping) เป็นการเขียนที่จะทำให้ผู้อ่านได้เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อภิศิ ทักษิการ (2537) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำแผนผังสรุปโยงเรื่อง การทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจบทอ่านเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนรู้โครงสร้างของข้อเขียนที่ใช้ในบทอ่าน รู้จักสรุปใจความสำคัญและ

รายละเอียดของบทอ่านอย่างเป็นลำดับชัดเจน ทำให้มองเห็นองค์ประกอบและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในบทอ่านอย่างเป็นระบบและเห็นภาพพจน์ รูปแบบของแผนผังสรุปโยงเดินเรื่องที่อ่านมีหลายรูปแบบ แต่ความหมายในแผนผังสรุปโยงเดินเรื่องจะต้องสอดคล้องกับบทอ่าน ซึ่งไม่ถือว่ารูปแบบใดถูกต้องที่สุด ขึ้นอยู่กับรูปแบบในการเขียน ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้คิดค้นแผนผังสรุปโยงเรื่องประเภทต่างๆ ไว้ดังนี้

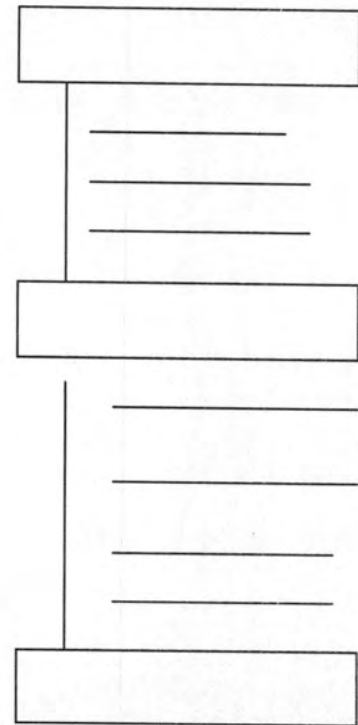
ริเชค(Richek, 1996 อ้างถึงใน อุษณีย์ จำกัด (2547) ได้เสนอแผนผังสรุปโยงเดินเรื่องประเภทต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3. แผนผังโน้ตส์สรุปโยงเรื่องประเภทเรียงตามลำดับเหตุการณ์

แผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 4

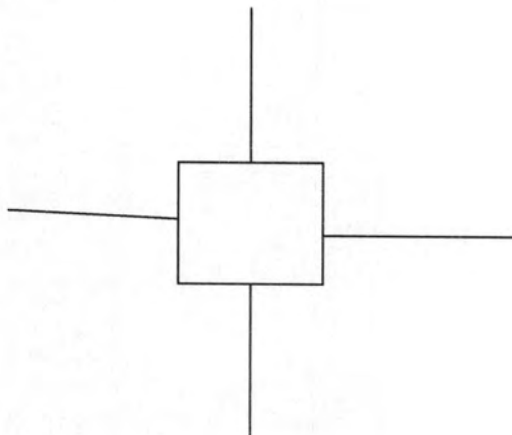

แผนภูมิที่ 5 แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่องประเภทเรียงตามลำดับเหตุการณ์

Step (ลำดับขั้น)	Prediction (การทำนาย)	Observation (การสังเกต)	Reasons for occurrences (เหตุผลที่เกิด)
1			
2			
3			
4			
5			
6			

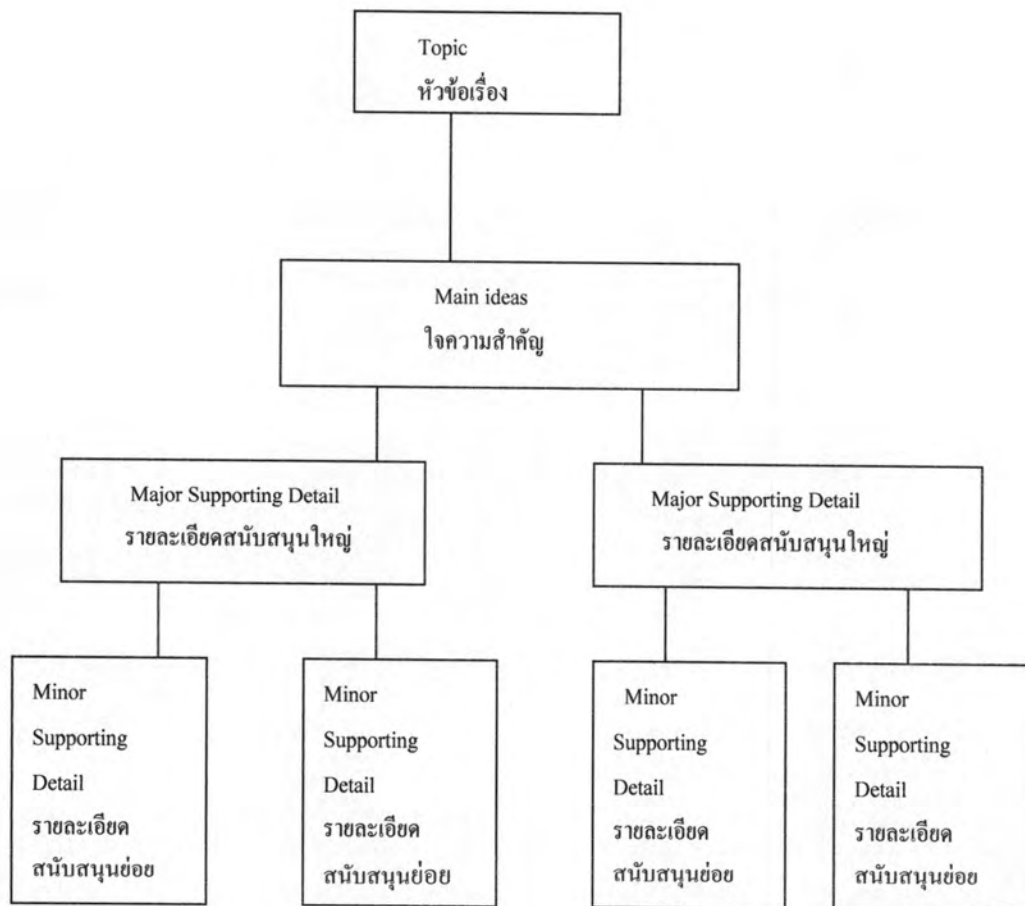
2. แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่องประเภทบอกแหล่งที่ตั้ง (Location)

แผนภูมิที่ 6 แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่องประเภทบอกแหล่งที่ตั้ง

3. แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่องประเภทบรรยายหรือพรรณนา

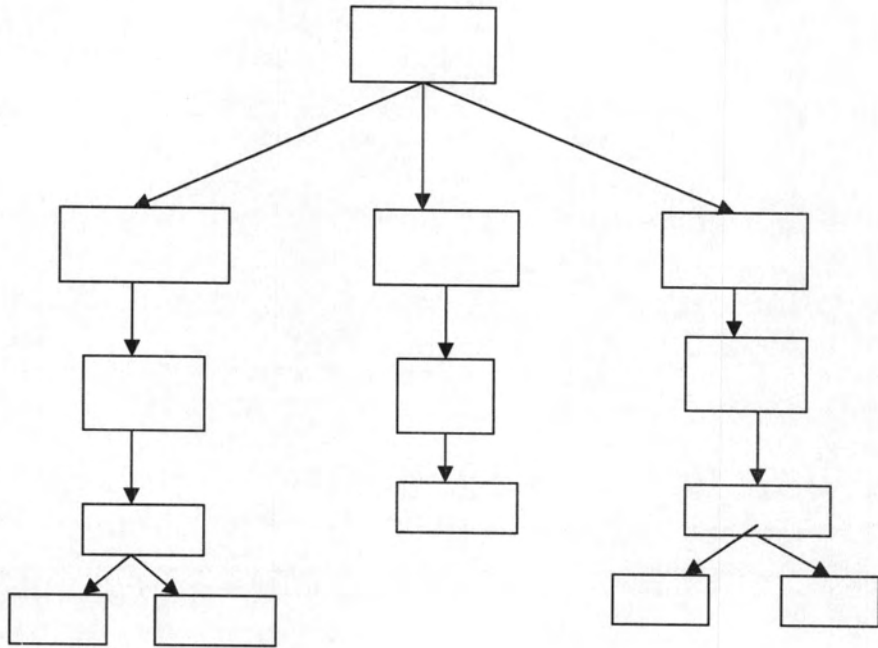
แผนภูมิที่ 7 แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่องประเภทบรรยายหรือพรรณนา

ซินาตรา, จีแม็กและมอร์แกน(Sinatra, Gemake and Morgan, 1986) อ้างถึง อุษณีย์ จำกัน (2547) ได้เสนอรูปแบบการทำแผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่อง

แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่องบรรยายลำดับเหตุการณ์ (Sequential episodic map) เป็นแผนผังที่ใช้ลูกศรเป็นเครื่องแสดงลำดับเหตุการณ์ และเชื่อมโยงเหตุการณ์สนับสนุนในแต่ละกรอบเหตุการณ์

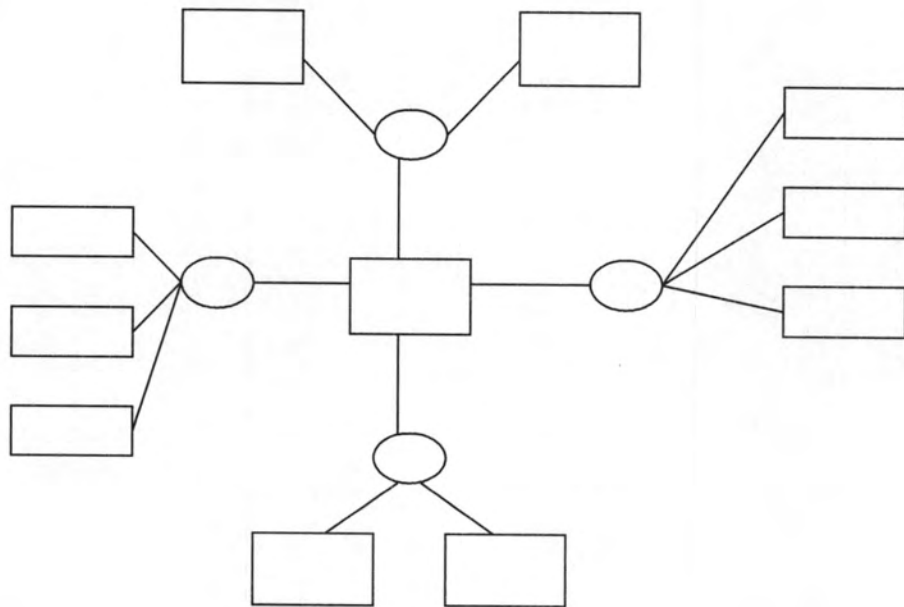
แผนภูมิที่ 8 แผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่องบรรยายลำดับเหตุการณ์
(Sequential episodic map)

3.2.แผนผังมโนทัศน์สรุปความคิด

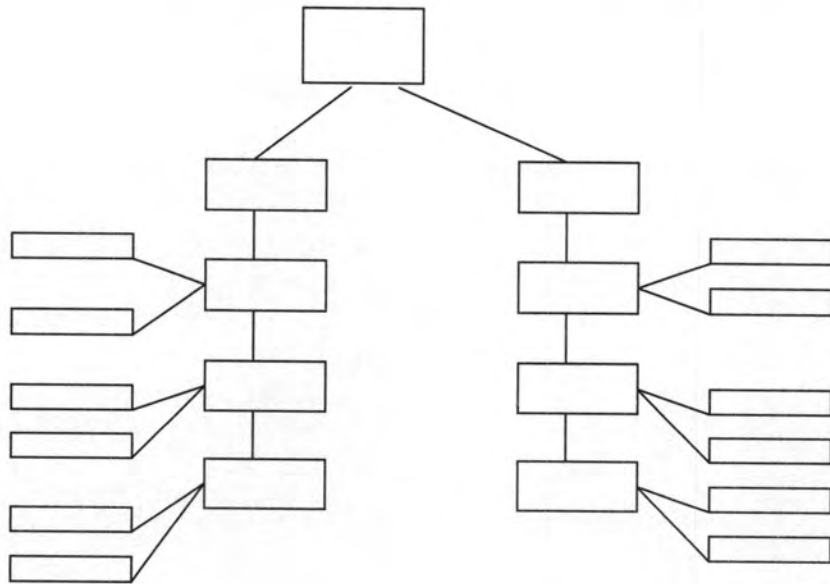
การทำแผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดเป็นการทำให้ผู้อ่านได้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นมีนักวิจัยได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำแผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดซึ่งเป็นแผนผังที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ สถานที่ หรือสิ่งต่าง ๆ โดยมีใจความสำคัญของเรื่องไปสู่หัวข้อต่าง ๆ ด้วยเส้นตรง

แผนภูมิที่ 9 แผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดประเภทบรรยาย

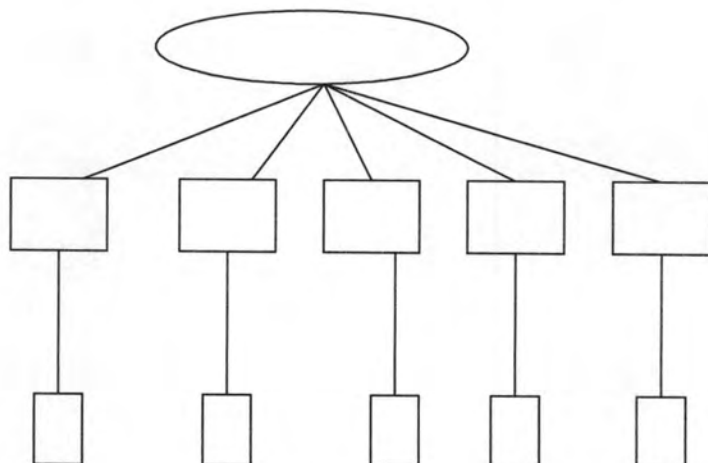
แผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นแผนผังที่แสดงการเปรียบเทียบ โดยหัวข้อที่จะเปรียบเทียบอยู่ในกรอบบนสุด แล้วโยงเส้นตรงมาสู่กรอบความเหมือนและความแตกต่าง ซึ่งมีรายละเอียดอยู่คนละข้าง

แผนภูมิที่ 10 แผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดเปรียบเทียบความแตกต่าง

แผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดจำแนกประเภท เป็นแผนผังที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ของหัวเรื่อง ตัวอย่าง และรายละเอียดสนับสนุน โดยหัวเรื่องที่กล่าวถึงจะอยู่ในกรอบบนสุด ส่วนรายละเอียดสนับสนุนจะอยู่ในกรอบใต้หัวเรื่อง

แผนภูมิที่ 11 แผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดจำแนกประเภท (Classification map)

ริสแกก (Ricke, 1996) ได้แนะนำหลักการในการสรุปความคิดและสรุปโยงเรื่องจากแผนผังมโนทัศน์สรุปโยงเรื่อง ที่อ่าน ดังนี้

1. อ่านเรื่องแล้วสรุปถึงโครงเรื่อง บทบาทของตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่อง จากนั้นตีความเรื่องราวยุบ ๆ ใจความสำคัญ ผู้อ่านต้องกำหนดรูปแบบการเขียนของตนเอง ใจความสำคัญและส่วนประกอบอื่น ๆ ของเรื่อง
2. อ่านหรือเขียนใจความสำคัญและส่วนประกอบต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่านแล้ว นำมาเรียบเรียง
3. เขียนสรุปเรื่องราวที่ได้อ่าน

เฮย์ส (Hayes, 1986) ได้แนะนำถึงขั้นตอนการสรุปใจความดังนี้

1. อ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด
2. เขียนข้อมูลที่สำคัญจากเนื้อเรื่องทั้งหมด
3. คัดเลือกกลุ่มข้อมูลที่สำคัญและตัดข้อมูลที่ไม่สำคัญออก นำข้อมูลที่คัดเลือกแล้วมาจัดเป็นกลุ่ม เพื่อเรียงลำดับให้เป็นข้อเขียนสรุปความจากเรื่องที่อ่าน

จอห์น ดี แมคเนล (John D. Mcneil, 1984) ได้เสนอว่า ครูสอนให้นักเรียนทำแผนผังประกอบการอ่าน ครูควรสอนให้นักเรียนรู้แผนผังการอ่านแต่ละประเภทก่อน จึงให้นักเรียนเริ่มทำแผนผังสรุปโยงเรื่องเอง ซึ่งครั้งแรกนั้นควรจะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ให้มีโอกาสดекเปลี่ยนความคิดเห็นและ ทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านดีขึ้น พร้อมกันนี้ ได้เสนอขั้นตอนในการสอนอ่านโดยใช้แผนผังประกอบการอ่าน ดังนี้

1. ให้นักเรียนรู้คำศัพท์สำคัญในเรื่องที่จะอ่าน
2. ให้ประเมินความรู้เดิมของผู้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อที่จะอ่าน เพื่อเตรียมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ
3. ให้นักเรียนแบ่งประเภทของโครงสร้างบทอ่านจัดระบบข้อมูลออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ
4. อภิปรายเนื้อหาเรื่องที่อ่านจากแผนภูมิ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การใช้แผนภูมิสรุปเรื่องที่อ่าน จะเป็นการตรวจสอบใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน จะทำให้ผู้อ่านระลึกความจำจากเรื่อง สามารถสรุปรวบรวมความสำคัญและอภิปรายจากแผนผังสรุปโยงเรื่องได้

พระอภิปรัชญา (2532) ได้กล่าวถึงประโยชน์การสรุปความไว้ว่า เมื่อผู้อ่านได้อ่านใจความสำคัญ แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นภาษาของผู้อ่านเองเมื่อจับใจความสำคัญ ในสิ่งที่อ่านแล้วไปเล่าให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยภาษาที่ดี สั้นง่าย รัดกุม ก็จะเกิดประโยชน์ต่อการสื่อสารอย่างมาก

ปรีชา หิรัญประดิษฐ์ (2532) ได้เสนอแนะหลักการสรุปความ ดังนี้

1. ต้องอ่านเรื่องที่จะย่อหรือสรุปให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
2. พิจารณาสาระสำคัญแล้วบันทึกไว้
3. นำเนื้อหาส่วนที่เป็นสาระสำคัญที่บันทึกไว้มาเรียบเรียงใหม่ ให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างสั้นง่ายรัดกุม และครบถ้วน
4. อ่านทบทวนสาระที่สรุป

สุจิต บัวผัน (2540) ได้จำแนกขั้นตอนการสรุปความไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้น จะต้องฟังหรืออ่านอย่างเข้าใจ ถ้าเป็นการอ่าน ควรอ่านตอนเริ่มต้นอย่างน้อย 2 เที้ยว เพื่อให้ได้ความคิดหลัก ถ้าเป็นการฟังก็ควรมีสมาธิที่แน่วแน่
2. ขั้นคิด การอ่านควรคิดว่าอะไรเป็นจุดสำคัญของเรื่อง และคิดต่อไปว่าจุดสำคัญของเรื่องมีความสัมพันธ์กับสิ่งใดบ้าง จุดสิ่งนั้นไว้เป็นข้อความสั้นๆ และคิดถึงวิธีสรุปความให้กระชับรัดและชัดเจน
3. ขั้นเขียน ควรเริ่มจากเขียนร่างข้อความสั้น ๆ ที่จดไว้นามาเสริมแต่งข้อความที่สรุปให้เป็นภาษาที่ดี สื่อความได้ชัดเจน

ดังนั้น ขั้นตอนของการสรุปความมี 4 ขั้นตอนคือ

1. อ่านเรื่องทั้งหมดให้เข้าใจ
2. จดบันทึกข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญของเรื่อง เช่น ใจความสำคัญรายละเอียด สันนิษฐาน
3. เรียบเรียงข้อมูลที่ได้บันทึกไว้
4. เขียนสรุปความตามข้อมูลที่เรียบเรียงไว้ ให้เป็นภาษาที่ดีสื่อความหมายชัดเจน

การสรุปความต้องอาศัยการเขียน การเรียบเรียง ข้อมูลที่ได้จากการอ่าน ซึ่งสามารถเรียบเรียงข้อมูลโดยใช้แผนภูมิโครงเรื่อง เพื่อช่วยในการเรียบเรียงทำให้ผู้อ่านสามารถเรียงความที่จะสรุปได้อย่างชัดเจน ตรงประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ อภิศิ ทักษิการ (2537) มีความเห็นเกี่ยวกับการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่มีต่อการสรุปความว่า การทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่

อ่าน ทำให้ผู้เรียนรู้จักสรุปใจความสำคัญ และรายละเอียดของบทอ่าน อย่างเป็นลำดับชัดเจน สรุปความได้ดี

ดังนั้นแผนผังสรุปโยงเรื่องประกอบการอ่านจึงมีประโยชน์อย่างมาก เอ มอร์ริส และเอ็น สจีวิต ดอร์ (A. Morris and N. Stewart Dore, 1984) ได้กล่าวว่

1. แผนผังโน้ตส์สรุปเรื่องสามารถนำไปเสนอบทเรียน สรุปบทเรียน ทบทวนบทเรียน ได้เป็นอย่างดี
2. แผนผังโน้ตส์สรุปเรื่องจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการจัดระบบความคิดต่างๆ มาจำแนกแล้วจัดเข้าเป็นประเภทเดียวกัน
3. แผนผังโน้ตส์สรุปเรื่องจะช่วยให้การเรียนการสอนของครูบรรลุจุดประสงค์ได้ดี
4. การใช้แผนผังโน้ตส์สรุปเรื่องจะทำให้ผู้เรียนเห็นภาพพจน์ชัดเจน ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีมาก
5. ผู้เรียนสามารถใช้แผนผังโน้ตส์สรุปเรื่องประกอบการอ่าน กับบทอ่านทุกประเภท และเป็นการฝึกระบบความคิด สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีมากยิ่งขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องในประเทศลาว

หลักสูตรชั้นประถมศึกษา (1998) กระทรวงศึกษาธิการสถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาแห่งชาติลาว โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ เวียงจันทน์ หลักสูตรชั้นประถมศึกษาได้กำหนดการเรียน 5 ปี เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักสูตรเรียนเป็นภาษาลาว

แบบเรียนภาษาลาว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (1997) กระทรวงศึกษาธิการสถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาแห่งชาติลาว โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ เวียงจันทน์ กำหนดบทอ่านและความรู้ทางภาษาลาวให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติลาว (2004) กระทรวงศึกษาธิการสถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาแห่งชาติลาว โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ เวียงจันทน์ กำหนดการแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติเป็นระยะ ๆ

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

มาลี นรสิงห์ (2537) ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหมอ พัฒนราษฎร์ จำนวน 64 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ผลการทดลองพบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540) ศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเล่าเรื่อง และความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยต่างกัน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนวัดมโนรม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเข้าใจในการอ่านหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิวลี ลีศิริวัฒนกุล (2545) ศึกษาการสอนอ่านโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสามศรที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 74 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสามศร และกลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการสอนอ่านโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสามศรสูงกว่าความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิตราภรณ์ ดั่งจุมพล (2543) ศึกษาการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 กลุ่ม ที่มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กำหนดให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 26 คน โดยได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ และอีกกลุ่มหนึ่ง จำนวน 30 คน ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และแบบสอบถามทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์พา วิทโยพาร โกวิท (2539) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยโดยการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทผสมผสานการอธิบายโดยตรงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุขสวัสดิ์ จำนวน 60 คน แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยปานกลางและสูงเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลัดดาวัลย์ คุ้มรอบ (2530) ได้ทำการวิจัย การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรม การอภิปรายศัพท์ และการอ่านเรื่องที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะ อ่าน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 49, 50 และ 50 คน ตามลำดับ จากการทดสอบกลางภาคเรียนไม่แตกต่างกัน แต่ละกลุ่มจะได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรม การอภิปรายศัพท์ และการอ่านเรื่องที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะอ่าน วิธีการละ 3 ครั้ง รวมเป็นการสอนทั้งสิ้น 27 ครั้ง และหลังจากจบการสอนในแต่ละคาบนักเรียนทำแบบทดสอบทุกครั้ง ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรม การอภิปรายศัพท์ และการอ่านเรื่องที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะอ่านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยลักษณ์ พฤษะวัน (2541) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้แนวการสอนอ่าน เอ อาร์ ซี สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 46 คน การวิจัยมี 3 ขั้นตอน การสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถใน

การอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยใช้แนวการสอนอ่าน เอ อาร์ ซี การทดลองใช้โปรแกรม การปรับปรุงแนะนำเสนอโปรแกรม ผลการวิจัยพบว่าคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าเกณฑ์การประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขวัญเรือน โพธิ์วิเชียร (2538) ศึกษาเรื่องผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี ที่มีความสามารถในการอ่านเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี ที่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปทุมวันและวัดปทุมวนาราม จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ฝึกอ่านด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี และกลุ่มทดลอง 2 ฝึกอ่านด้วยตนเองโดยใช้กิจกรรมการอ่านของซี ไอ อาร์ ซี และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม เรียนการอ่านจากครูตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี กับกลุ่มที่เรียนด้วยตนเองโดยใช้การอ่านของ ซี ไอ อาร์ ซี และกลุ่มที่เรียนการอ่านจากครูตามปกติมีความสามารถในการอ่านเข้าใจภาษาไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี มีแนวโน้มว่ามีความสามารถสูงกว่ากลุ่มอื่น

ทัศพร เกตุดอนอม (2540) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนภาษาแนวธรรมชาติโดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะกับการสอนตามคู่มือครู ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 60 คน ผลการทดลองพบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักเรียนที่ได้รับการสอนภาษาแนวธรรมชาติโดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะมีความเข้าใจในการอ่าน สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

อภิรดี ทักษิการ (2537) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านและเรียน โดยการเขียนเรื่องจากบทอ่าน วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านบทอ่าน 5 ประเภทของนักเรียนที่เรียน โดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านและเรียน โดยการเขียนเรื่องจากบทอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคอกไม้ จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 25 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่าน กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนโดยการเขียนเรื่องจากบทอ่าน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียน โดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่

อ่านมีความเข้าใจในการอ่านประเภทบรรยาย ประเภทจัดลำดับ ประเภทเปรียบเทียบประเภทเหตุผล ประเภทปัญหาและข้อแก้ไขสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยการเขียนเรื่องจากบทอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อังคณา ชัยมณี (2540) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยการใช้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 24 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน การทดลองใช้โปรแกรม และการปรับปรุงโปรแกรม ผลการทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียน หลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าเกณฑ์การประเมิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริลักษณ์ สีนพัฒนานุกูล (2530) ได้ศึกษาผลของความเข้าใจในการอ่านเนื้อหาที่ใช้เครื่องชี้นำต่าง ๆ ได้แก่เครื่องชี้นำแบบขีดเส้นใต้ แบบตีกรอบ และแบบพิมพ์สีพื้น โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 จำนวน 90 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มอ่านเนื้อหาที่ใช้เครื่องชี้นำต่างกัน โดยใช้เนื้อหาในหนังสือเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เมื่ออ่านจบแล้วทดสอบความเข้าใจทันที วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหนึ่งตัวประกอบ ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาที่ใช้เครื่องชี้นำทั้ง 3 แบบ ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนไม่แตกต่างกัน

นภคต ปู่ชูประเสริฐ (2537) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนด้วยการอภิปราย และการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่าน กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน พานทอง จังหวัดชลบุรี จำนวน 80 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองเรียนด้วยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่าน ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนด้วยการอภิปรายใช้เวลาในการเรียน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ ผู้วิจัยทำการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียนทั้งสองกลุ่มทุกครั้งที่สิ้นสุดการเรียนในแต่ละคาบ โดยใช้แบบสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการอภิปรายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4.3 งานวิจัยต่างประเทศ

คาสสิดี (Cassidy, 1989) ได้ศึกษาวิธีสอนเพื่อพัฒนากลวิธีทางอภิปัญญาในการอ่านเพื่อความเข้าใจแก่การเรียนเกรด 3 โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนให้นำความเดิมของตนเองออกมาใช้ให้ตั้งวัตถุประสงค์ในการอ่าน ตั้งคำถามด้วยตนเอง หาคำตอบให้กับคำถามที่ตั้งล่วงหน้า ตั้งข้อคาดเดา ทดสอบข้อสมมติฐาน และสรุปความ ในขณะที่กลุ่มควบคุมได้รับการสอนอ่านชุดเดียวกันตามวิธีที่ระบุในคู่มือครู หลังการทดลองนักเรียนได้ทำแบบทดสอบวัดกลวิธีในการอ่านเพื่อความเข้าใจและได้รับการสัมภาษณ์ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ได้คะแนนจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม แสดงว่าความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้โดยได้เครื่องมือในการสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

แอทเวล (Atwell, 1987) ได้สอนอ่านตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการกับนักเรียนเกรด 8 ใช้เวลาในการสอน 1 ปีการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยการสัมฤทธิ์จากการทำแบบทดสอบมาตรฐานของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลองอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 72 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุมอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 54

บิทเนอร์ (Bitner, 1992) ศึกษาผลของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่ต่อความหมายของคำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่าน การเป็นอาสาสมัครในการอ่าน และทัศนคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 8 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองครูสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการทุกวัน วันละ 45 นาที เป็นเวลา 1 ภาคเรียน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีปกติทุกวัน วันละ 45 นาที ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

สาดและคณะ (Salch and others, 1996) ได้ศึกษาการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 3 และเกรด 4 โดยผู้ศึกษาได้ร่วมพัฒนาโครงการ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือการพัฒนากิจกรรมในขั้นก่อนอ่าน การใช้ยุทธวิธีการอ่านในขั้นการอ่าน และการไตร่ตรอง และการสะท้อนกลับหลังการอ่าน กิจกรรมขั้นก่อนการอ่านประกอบด้วย การสร้างความประทับใจในเรื่องที่อ่าน การแนะนำล่วงหน้า โครงสร้างเกี่ยวกับคำการวิเคราะห์คำและกิจกรรมเกี่ยวกับคำศัพท์ การแนะนำการคิดในการอ่าน การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงเรื่องและเรื่อง ผลการศึกษาพบว่าการใช้ยุทธวิธีการอ่าน มีผลต่อการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน

มิลเลอร์, เมร์ธา ,อีเลนา (Miller, Mirtha, Elena, 1990) ได้ศึกษาการพัฒนาโครงการฝึกการอ่านที่มีผลต่อความสามารถในการเข้าใจเรื่องที่อ่านลักษณะท่าทาง และเจตคติต่อการอ่านซึ่งงานวิจัยได้ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมโครงการฝึกการอ่านมีการพัฒนาการด้านความสามารถในการเข้าใจเรื่องที่อ่านลักษณะท่าทาง และเจตคติต่อการอ่านสูงขึ้น

บิทเนอร์, ซูซาน เอส (Bitner, Susan S, 1992) ศึกษาผลของการอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ กับการสอนอ่านพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 40 คน ทำการทดลองสอนอ่านแบบปฏิบัติการครั้งละ 45 นาที เป็นเวลา 1 เทอม พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถเข้าใจในการอ่านได้ดีกว่าการสอนอ่านแบบพื้นฐาน

นิทเทพ, เทอร์รี่ เอลเลน (Mitev, Terrie Ellen, 1994) ได้ศึกษาเรื่องการสอนอ่านแบบปฏิบัติการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการเข้าใจ คำศัพท์ และเจตคติของนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีผลต่อการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น

เชียวโนเน่, เจเน็ตเพจ (Schiavone, Janet Page, 2000) ศึกษาเรื่องการสอนอ่านในใจอย่างต่อเนื่องและการสอนอ่านแบบปฏิบัติการกับนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1 มีกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทั้งสิ้น 64 คน ในนี้แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 32 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 32 คน และใช้เวลาในการทดลอง 32 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 45 นาที ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความเข้าใจสูงขึ้น